

This Project is co-funded by the European Union and the Council of Europe.
Bu proje Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

AİLE MAHKEMELERİ NAFKA VE TAZMİNAT KARARLARI EL KİTABI

İŞTİRAK NAFKASI CETVELİ

AİLE MAHKEMELERİNİN ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI: AİLE ÜYELERİNİN HAKLARININ DAHA İYİ KORUNMASI PROJESİ

Bu proje Avrupa Konseyi tarafından,
nihai faydalanıcı Türkiye Adalet
Akademisi ile birlikte yürütölmektedir.

This project is implemented by the
Council of Europe together with the end
beneficiary, Justice Academy of Türkiye.

This Project is co-funded by the European Union and the Council of Europe.
Bu proje Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

AİLE MAHKEMELERİ NAFKA VE TAZMİNAT KARARLARI EL KİTABI İŞTİRAK NAFKASI CETVELİ

AİLE MAHKEMELERİNİN ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI: AİLE ÜYELERİNİN HAKLARININ DAHA İYİ KORUNMASI PROJESİ

Bu proje Avrupa Konseyi tarafından,
nihai faydalanıcı Türkiye Adalet
Akademisi ile birlikte yürütölmektedir.

This project is implemented by the
Council of Europe together with the end
beneficiary, Justice Academy of Türkiye.

Aile Mahkemeleri Nafaka ve Tazminat

Kararları El Kitabı"Aile Mahkemelerinin

Etkinliğinin Artırılması: Aile Üyelerinin Haklarının Daha İyi Korunması" Ortak Projesi kapsamında hazırlanmış ve yayımlanmıştır.

Bu Proje, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi tarafından yürütölmektedir. Türkiye Adalet Akademisi Projenin nihai faydalanıcısıdır.

Bu yayın Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla, yazarlarının sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi veya Türkiye Cumhuriyeti'nin görüşlerini veya resmî politikasını yansıtır şekilde yorumlanmamalıdır.

Raporun orijinali, Avrupa Konseyi proje uzmanları tarafından İngilizce dilinde hazırlanmıştır. Bu Rapor, Avrupa Konseyinin düzenlemeleriyle Türkçe diline çevrilmiş ve yalnızca çevirmenin sorumluluğu altında yayımlanmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, İletişim Müdürlüğünden (F-67075 Strasbourg Cedex ya da publishing@coe.int) önceden yazılı izin alınmaksızın çevrilemez, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi depolama ya da geri erişim sistemi dâhil olmak üzere, elektronik (CD-Rom, internet, vb.) ya da mekanik olarak, herhangi bir biçimde ya da araçla çoğaltılamaz ya da iletilemez.

Kapak tasarımı ve sayfa düzeni

© Avrupa Konseyi, 2024

Şartlar altında Avrupa Birliği'ne lisans verilmiştir.

Basım yeri: Ankara

Baskı

İÇİNDEKİLER

I. KISA GİRİŞ.....	4
1. Amaç.....	4
2. Ana İlkeler.....	4
II. TÜRK BOŞANMA DAVALARINDA NAFAKA TALEPLERİ.....	5
1. Tedbir Nafakası.....	5
2. Yoksulluk Nafakası.....	6
3. İştirak nafakası.....	7
4. Sonlandırma ve Uyarlama.....	9
III. NAFAKA TALEPLERİNİN İNCELENMESİ.....	11
IV. NAFAKANIN HESAPLANMASI.....	15
1. İştirak nafakasının hesaplanması.....	15
2. Yoksulluk nafakasının hesaplanması.....	19
V. TÜRK BOŞANMA DAVALARINDA TAZMİNAT TALEPLERİ.....	20
1. Tazminat Taleplerinin Türleri.....	20
2. Hukuki Yorum.....	21
EK-1: 2024 YILI İÇİN İŞTİRAK NAFAKASI TABLOSU.....	26
EK-2: SÖZLÜK.....	29

I. Kısa giriş

1. Amaç

Nafaka ve Tazminata İlişkin Aile Mahkemesi Kararları El Kitabı, aile hukuku davalarında nafaka ve tazminat verilmesine ilişkin davalarda Türkiye genelinde birleşik bir karar alma sürecine katkıda bulunmayı ve buna bağlı olarak bu kararların belirlenmesine daha fazla kesinlik ve öngörülebilirlik getirmeyi amaçlamaktadır. Aile mahkemesi hâkimlerinin çeşitli tipte davalarda uygun sonuçlara ulaşmalarına yardımcı olacak pratik bir araç görevi görmektedir.

Belirli bir davada ödenmesi gereken nafaka miktarının hesaplanması ancak nafaka hukukunda geçerli olan yeknesaklık, tutarlılık, usule ilişkin adalet ve zaman verimliliği ilkeleri göz önünde bulundurularak yapılabilir. Genel olarak, çocuğun menfaatleri her şeyden üstün tutulmalı, ayrımcılık kalıplarının ve olumsuz basmakalıp yargıların sürdürülmesini önlemek için boşanma davalarında ve özellikle nafakaya hükmedilmesinde maddi cinsiyet eşitliği gözetilmeli; cinsiyet, yaş ve temsile bakılmaksızın ilgili tüm taraflar için eşit fırsatlar sağlanmalı ve adalete erişim teşvik edilmelidir.

Nafaka ve nafaka ilişkisine özgü bu üç ilke, bu El Kitabında yer alan tavsiyelerin temelini oluşturmaktadır:

2. Ana İlkeler

Nafaka taleplerinin önceliği: Nafaka hukukuna ilişkin uluslararası belgeler ve düzenlemeler göz önünde bulundurulduğunda ve çocukların korunması açısından, nafakanın mutlak önceliği ilkesi geçerlidir. Çocuklar genellikle kendi geçimlerini sağlayamadıkları için, nafaka borçlusunun ödeme güçlüğü durumunda bile her halükârda asgari nafakaları sağlanmalı ve garanti altına alınmalıdır. Uygulamada, birden fazla kişinin nafaka talepleri hesaplanırken, önce iştirak nafakası miktarı hesaplanmalıdır. Bu miktar daha sonra borçlunun harcanabilir gelirinden düşülmelidir. Ancak bundan sonra diğer nafaka alacaklıları için başka hesaplamalar yapılabilir.

Eşitlik: Öncelik ilkesi, tüm çocukların eşitliği ilkesiyle yakından bağlantılıdır. Nafaka talepleri, evlilik içi veya evlilik dışı doğan çocuklar ve genel eğitim çağındaki küçük veya yetişkin çocuklar dahil, tüm çocukları ilgilendirir. Nafaka hukuku kapsamında tüm çocuklar eşittir ve çocukların temel ihtiyaçlarını karşılayacak eşit bir geçim düzeyi güvence altına alınmalıdır.

Evlilik dayanışması: Bu ilke, ekonomik olarak daha zayıf olan eşin kendi gelirini elde etmede hâlâ evlilik içi dezavantajlardan mustarip olması durumunda, ekonomik olarak daha güçlü olan eşin sorumluluğunu göstermektedir. Nafaka yükümlülükleri bu ilkedен kaynaklanır.

Evlilik sonrası dayanışmanın tam kapsamı her zaman somut evlilik ilişkilerine göre değişen bireysel bir sorundur. Evliliğin süresinin yanı sıra, evlilikte üstlenilen rollerin dağılımı ve nafaka alacaklısının yaşamı boyunca yerine getirdiği görevler de burada temel unsurlardır. Kişisel sorumluluk ilkesinin, somut olayın özelliklerinin elverdiği ölçüde dikkate alınması ve uygulanması gerekse de, uzun süren ve özellikle kadının eğitimsiz olduğu ya da ekonomik olarak ayakta durma imkânının olmadığı evliliklerde ve/veya çocukların söz konusu olduğu evliliklerde ikincil bir ilke olarak kabul edilmelidir. Bu nedenle, ancak evliliğin kısa sürdüğü ve çocukların bulunmadığı ya da eşler arasında evlilik birliğinin gerçekleşmediği durumlarda, dayanışma ilkesi yerini kişisel sorumluluk ilkesine bırakabilir; ancak eşlerin mali durumları göz önünde bulundurularak denge sağlanmaya çalışılır.

II. Türk boşanma davalarında nafaka talepleri

1. Tedbir Nafakası

Talep anı: Boşanma davası devam ettiği sürece, eşlerden birinin geçiminin diğer eş tarafından sağlanması için nafakaya hükmedilebilir (Türk Medeni Kanunu "TMK" madde 169). Yargılama sırasında nafaka hakkında feragat edilse bile, davanın ilerleyen aşamalarında bu nafaka gereçlendirilmek şartıyla yeniden talep edilebilir.

Bu nafaka türü, boşanma davasının açıldığı tarihten boşanma kararının kesinleşmesine kadar devam eder.

Eşlerden hiçbirisi bu tür bir nafaka talep etmemiş olsa bile, hâkimler resen tedbir nafakasına hükmetmekte serbesttir.

Bu nafaka türünün belirlenmesinde eşlerin kusuru dikkate alınmaz.

Miktar konusunda, talep eden tarafça özellikle belirtilmişse, hâkim taleple bağlıdır ve bu nedenle talep edilen miktarın üzerine çıkamaz. Borçlunun mali durumunun yanı sıra, evlilik süresince sürdürülen yaşam tarzı da miktarın belirlenmesinde temel faktördür, bu nedenle tedbir nafakası miktarı doğası gereği yoksulluk nafakası miktarını aşabilir. Alacaklının mali durumunun borçludan daha iyi olduğu durumlarda dahi, bu nafaka çocukla birlikte kalan

alacaklı lehine hükmedilebilir. Alacaklının mali durumunun daha iyi olması, sadece borçlunun yükümlülüğünün ortak giderlere oranının belirlenmesinde dikkate alınabilir.¹

2. Yoksulluk Nafakası

Boşanma sebebiyle yoksulluğa düşecek eş, diğer eşten yoksulluk nafakası isteyebilir (TMK m. 175).

Talep anı: Bu nafaka boşanma davası sırasında istenebileceği gibi, boşanma kararının yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içinde de istenebilir (TMK m. 178).

Süre: Yoksulluk nafakası genellikle belirsiz bir süre için ve irat biçiminde verilir. "Süresiz/zaman sınırı olmaksızın" nafaka talep edilse dahi kanun, süresiz nafaka verilmesini zorunlu kılmamaktadır. Aksine, nafaka sınırlı bir süre için verilebilir (TMK m. 175). Kadınların mevcut sosyo-ekonomik durumları göz önünde bulundurulduğunda, süresiz nafaka kararları, çoğu durumda ekonomik olarak daha zayıf konumda olan kadınları korumanın ve desteklemenin bir aracı olarak görülmelidir. Bununla birlikte, evliliğin kısa sürmesi ve müşterek çocuğun bulunmaması gibi somut olayın özellikleri çerçevesinde, süresiz nafakaya hükmedilmesinin haklı olmadığı durumlar da söz konusu olabilir. Bu gibi durumlarda, taraf tasarrufları ve hâkimin takdir yetkisinin sınırları dâhilinde, hâkim nafaka miktarını ve ödeme şeklini belirlerken takdir yetkisini kullanmalıdır.

Davanın özelliklerinin süresiz nafakaya hükmedilmemesi gerektiğini açıkça gösterdiği durumlarda, yani sürekli nafakaya hükmetmenin adil olmadığı durumlarda, nafakaya periyodik ödemeler şeklinde hükmetmek yerine, toptan ödeme şeklinde hükmedilmelidir (TMK m. 176/1).

Boşanmanın neden olduğu yoksulluk durumunun yanı sıra, nafaka talep eden eşin diğer eşe göre daha fazla kusurlu olmaması gerekmektedir. Başka bir deyişle, nafaka talep eden eş daha fazla kusurlu değilse nafaka alma hakkı kazanır. Eşit kusura hükmedilmesi hâlinde de nafakaya hükmedilebileceği unutulmamalıdır (TMK m. 175/2).

¹ YHGK., 15.03.2022 T., 2019/107 E., 2022/318 K.

3. İştirak nafakası

Ebeveynlerin çocuklarla ilgili sorumlulukları boşanmadan sonra da devam eder. Velayeti elinde bulundurmayan ebeveyn, mali durumu elverdiği ölçüde çocuğun yetiştirilmesi ve eğitimi için yapılan harcamalara katkıda bulunmalıdır (TMK m. 182/3). Bu bağlamda, çocuğun yaşam standardının velayeti elinde bulundurmayan anne veya babanın ödeme gücüne uygun olarak sürdürülebilmesi ana odak noktası olmalıdır.

Talep anı: Hâkim, boşanma davasının başlangıcından itibaren gerekli gördüğü takdirde resen iştirak nafakasına hükmetmelidir (TMK m. 169). Yargıtayın yerleşik uygulamasında da kabul edildiği üzere, bu yönde bir talep olmasa dahi hâkim, resen takdir yetkisini kullanarak nafakaya hükmedebilir. Birden fazla çocuk için birlikte nafaka talep edilmesi hâlinde mahkeme, her bir çocuk için talep edilen miktarın açıkça belirtilmesini taraflardan istemelidir.

Bu nafaka talebinden feragat mutlak olarak yorumlanmamalı ve Yargıtay içtihatlarında da ortaya konulduğu üzere davanın ilerleyen aşamalarında yeniden talep edilmesine izin verilmelidir. Aslında, çocuğun yüksek yararı ilkesi ve çocuğun nafaka talep etme hakkının devredilemez niteliği ebeveynlere bu tür feragat yetkileri vermediğinden feragatler kabul edilmemelidir.² Anlaşmalı boşanma sözleşmelerinde nafaka taleplerinden feragat edilmesi de yakından değerlendirilmeli ve çocuğun yüksek yararına uygun olmadığı tespit edilirse hâkim bu tür sözleşmeleri kabul etmemeli ve TMK m. 184/5'te öngörüldüğü şekilde değiştirilmesini talep etmelidir. Bu özerkliğin anlaşmalı boşanma sözleşmesinde belirlenen nafaka miktarına ilişkin olarak da kullanılması gerekmektedir. Süre: Kural olarak nafaka, çocuk 18 yaşında reşit olana kadar devam eder. Ancak, çocuk reşit olmakla birlikte eğitimi devam ediyorsa, anne ve baba, durum ve koşulları göz önünde tutarak kendilerinden beklenebilecek ölçüde çocuğa eğitimi süresince maddi destekte bulunmakla yükümlüdürler (TMK m. 328/2).

Nafaka miktarının belirlenmesinde çocuğun ihtiyaçları başlangıç noktası olmalıdır. Ayrıca, borçlunun ve velayeti elinde bulunduran ebeveynin yaşam koşulları ve mali durumları da dikkate alınmalıdır (TMK m. 330/1). Mali durum elverdiği sürece, çocuğun evlilik süresince sahip olduğu yaşam standartlarının korunması amaçlanmalıdır. Borçlunun mali refahı çocuğa yansıtılmalıdır. Çocuğun varsa geliri veya kazancı dikkate alınmalıdır (TMK

² Bu tür durumlarda genellikle çocuğun ve ebeveynin menfaatleri çatışmaktadır ve çocuğun menfaatlerini korumak amacıyla, diğer eşi boşanma kararı almaya ikna etmek için nafaka taleplerinden feragat etme olasılığı yüksek olan ebeveyne bu tür bir özerklik verilmemelidir.

m. 330/1). Çocuğun yaşı, eğitim durumu, sosyal yaşam beklentileri, özel ihtiyaçları ve sağlık durumu dikkate alınması gereken başlıca unsurlardır. Buna göre nafaka miktarının belirlenmesinde, çocuğun asgari ihtiyaçlarını karşılayan giderlerin yanı sıra, eğer söz konusu ise, özel ders gibi çocuğun eğitimine ilişkin ek giderler de göz önünde bulundurulmalıdır.

Ödeme şekli: Nafaka aylık olarak nakden ödenir (TMK m. 330/2). Faiz, genel kural olarak vade tarihinden itibaren işlemeye başlar. Nafaka yükümlülüğü karar tarihinden önce doğmuşsa, Yargıtay içtihatlarına göre vade tarihinden itibaren değil, geçmiş dönem için faiz işletilebilir.

Hâkim, talep üzerine, tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre gelecek yıllarda irat biçiminde ödenecek nafaka miktarını önceden belirleyebilir (TMK m. 182/4, m. 330/3).

Uyarılama: Taraf talebi ön koşulu, örneğin borçlunun belirli bir yılda emekliye ayrılması gibi değişen koşullara göre uyarılama taleplerine ilişkindir. Yargıtay içtihadına göre, gelecek yıllarda ödenecek nafaka miktarının artırılmasına veya azaltılmasına ilişkin karar verilmesi için taraf talebi esastır. Taraf talebi koşulu, miktar tespitine dayanak teşkil eden temel faktörlerde yaşanan değişikliklerden dolayı uyarılama talepleri hakkında öngörülmektedir. Diğer yandan hâkimler, parasal değerdeki standart kayıpları dikkate alma ve parasal taleplerin olağan sonuçları olan ve hukuki nitelikleri gereği uyarılama talepleri ile ilgisi olmayan tüketici fiyat endeksi ve üretici fiyat endeksi (TÜFE/ÜFE) yıllık artış oranlarını peşinen tespit etme konusunda serbesttir. Ayrıca yeniden evlilik, ölüm veya taşınma gibi durumların zorunlu kılması hâlinde, hâkimin iştirak nafakası taleplerini resen gözden geçirme yönünde takdir yetkisi bulunmaktadır (TMK m. 183).

Buna ek olarak, hâkimler artış talepleri söz konusu olduğunda, TMK m. 4 kapsamında kendilerine verilen takdir yetkisini kullanarak mevcut TÜFE/ÜFE rakamları uygulamasından daha yüksek yıllık artış oranları hükmetmeye de teşvik edilir. Çocuklar büyüdükçe ihtiyaçları arttığı için bu tür bir uygulama çocuğun yüksek yararı ilkesine uygun olacaktır.

Güvence: Nafaka yükümlülüğünün sürekli ve ısrarlı bir şekilde ihlali veya malvarlığının amaç dışı harcanması hâllerinde hâkim, borçlunun ileride doğacak nafaka alacağını güvence altına almak için uygun göreceği malî bir güvence göstermesine veya başka bir tedbir kararı almasına hükmedebilir (TMK m. 334). Bu tür bir teminat, borçlunun malvarlığına ihtiyati tedbir kararı verilmesini, şahsi veya ayni teminat gösterilmesini veya bir banka hesabına para yatırılmasının güvence altına alınmasını içerebilir.

4. Sonlandırma ve Uyarlama

Yoksulluk nafakasında hâkim, yargılama sırasında tarafların mali durumlarında değişiklik olması hâlinde, taraflardan birinin istemi üzerine tedbir nafakasını artırabilir, azaltabilir veya sona erdirebilir (TMK m. 200). İştirak nafakası ise resen veya talep üzerine yeniden belirlenebilir (TMK m. 183).

Uyarlama için gerekçeler: Nafakanın sona erdirilmesi ve değiştirilmesi için yapılan başvurularda, hâkim sadece tarafların ekonomik durumlarında önemli bir değişiklik olup olmadığını değil, aynı zamanda bu değişikliğin nedenlerini de göz önünde bulundurmalıdır.

İştirak nafakası: Velayeti elinde bulunduran ebeveynin yeniden evlenmesi tek başına nafakanın sona erdirilmesi için bir gerekçe değildir. Ancak her iki ebeveynin de mali durumlarında veya sosyal yaşamlarında meydana gelen değişiklikler nafakanın uyarlanmasını gerektirebilir. Bu bağlamda, velayet sahibi ebeveynin ölümü, ebeveynlerden birinin mali durumunda önemli değişiklikler olması, çocuğun ihtiyaçlarının artması veya borçlunun yeni bir çocuğa ebeveynlik yapması³ gibi nedenler nafaka miktarının uyarlanmasını gerektirebilir. Uyarlama ihtiyacının olup olmadığının değerlendirilmesi, çocuğun mevcut ihtiyaçlarının ve harcamalarının sorgulanmasını gerektirir. Daha sonra, her iki ebeveynin mali durumunda önemli değişiklikler olup olmadığı incelenmelidir.⁴ Uyarlama taleplerinde hâkim, masa başında değerlendirme yapılmasına olanak tanıyan basitleştirilmiş yargılama usulünü uygulamalı, tarafları duruşmaya davet etmeli ve hukuki dinlenilme hakkının ihlal edilmesini önlemek için tanık beyanlarına izin vermelidir.⁵

Yoksulluk nafakası: Tarafların mali durumlarında veya öz kaynaklarında değişiklik olması hâlinde mahkeme, yoksulluk nafakası miktarını artırmaya veya azaltmaya karar verebilir (TMK m. 176/4). Tarafların mali durumunda meydana gelecek bu tür bir değişikliği dikkate almak için değişikliğin makul düzeyde süreklilik arz etmesi gerekmektedir. Örneğin, çalışma saatlerini kasıtlı olarak azaltarak veya çalışma yükümlülüklerini ihlal ederek gelirlerindeki azalmaya gelişigüzel bir şekilde borçlu veya alacaklı tarafından sebep verilmemiş, nafaka miktarının tespitinde ve uyarlanmasında alacaklı ve borç-

³ Yarg. 2. HD., 01.04.2019 T., 2019/2205 E., 2019/3731 K., Mahkeme, borçlunun yeniden evlenmesi ve sağlık sorunları olan bir çocuğunun daha olması nedeniyle miktarın artırılması talebini reddetmiştir.

⁴ YHGK., 26.06.2013 T., 2013/18-18 E., 2013/891 K.; YHGK. 14.08.2019 T., 2017/8-1921 E., 2019/100 K.

⁵ YHGK., 01.03.2022 T., 2020/728 E., 2022/237 K.

lunun mali durumunda meydana gelen bu gibi esaslı değişiklikler dikkate alınabilir.

Hâkim, talep üzerine, tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre gelecek yıllarda ödenecek nafaka miktarını belirlemeye yetkilidir (TMK m. 176/5). Bu takdir yetkisinin aile mahkemesi hâkimleri tarafından daha sık kullanılması gerekmektedir. Uyarlama talepleri ve parasal taleplerde değer kaybına ilişkin olağan hükümler ayrı ayrı ele alınmalıdır.⁶ Bu nedenle, tarafların talebi olmaması hâlinde, parasal değer kaybının telafisi için nafakanın yıllık TÜFE/ÜFE enflasyon oranında artırılmasına resen karar verilmesi geçerliliğini korumaktadır.

Nafakayı sonlandırma gerekçeleri: Yoksulluk nafakası hukuken veya yargı kararıyla sona erebilir. Nafaka alacaklısının yeniden evlenmesi veya taraflardan birinin ölümü hâlinde nafaka alacağı kendiliğinden sona erer (TMK m. 176/3). Ayrıca, alacaklının yasal olarak tanınmış bir evlilik olmaksızın evlilik hayatını sürdürmesi, muhtaç duruma düşmesi veya haysiyetsiz/onursuz bir hayat sürmesi hâlinde de, nafaka mahkeme kararıyla sona erdirilebilir (TMK m. 176/3).

Anlaşmalı boşanmada hükmedilen nafakanın değiştirilmesi ve sona erdirilmesi: Anlaşmalı boşanma sözleşmesinde düzenlenen nafaka miktarlarının uyarlanmasına ilişkin taraf talepleri, davanın özellikleri bu değişikliğe izin verdiği sürece kabul edilebilir.⁷ Sonlandırma talepleri için de aynı sonuca varılabilir. Tarafların mali durumlarında olağanüstü bir değişiklik olmadıkça, anlaşmalı boşanma sözleşmesi kapsamındaki nafaka miktarlarının uyarlanması veya sona erdirilmesi talepleri kabul edilmemelidir.⁸ Özellikle anlaşmanın imzalanmasının üzerinden makul bir süre geçmemişse, miktarın azaltılmasına yönelik taleplere ihtiyatla yaklaşılmalıdır. Uyarlama ve sonlandırma taleplerine izin veren yasa hükümlerinin, boşanma kararını garanti altına almak için hayatın olağan akışına aykırı koşullar içeren bir anlaşmayı kabul eden eşler tarafından istismar edilmesine izin verilmemelidir. Ayrıca anlaşmada yıllık artış öngörülmediği veya öngörülen yıllık artış oranının hakkaniyete uygun olmadığı ve çocuğun yüksek yararına aykırı olduğu durumlarda, nafaka miktarları uyarlama taleplerine konu edilebilecektir.

⁶ Bkz. II, 2.

⁷ Yarg. 3. HD., 18.10.2012 T., 2012/16085 E., 2012/21967 K.

⁸ Yarg. 2. HD., 04.07.2019 T., 2019/2282 E., 2019/8150 K.

III. Nafaka taleplerinin incelenmesi

Tüm nafaka talepleri için temel olarak aşağıdaki inceleme şeması uygulanmaktadır:

1. Nafaka türünün (hak sahipliği esası) ve sürelerinin belirlenmesi

2. Yaşamsal ihtiyaçlar (asgari ve optimal sınır)

3. Nafaka miktarının hesaplanması

4. Borçlunun nafaka ödeme gücü

1. *İlk adım: Nafaka türünün belirlenmesi* (yoksulluk veya iştirak): Her nafaka davasında, yasal nafaka yükümlülükleri olgusal açıdan birbirinden ayırt edilmelidir. Farklı nafaka ilişkileri birbirlerinden kesin olarak ayrılmalıdır.
2. *İkinci adım: Yaşamsal ihtiyaçlar* (asgari ve optimal sınır): Talebin yasal dayanağının ve türünün belirlenmesinden sonra, nafaka alacaklısının ihtiyaçlarının belirlenmesi sorunu ortaya çıkar.

a. İştirak nafakası

Çocuğun ihtiyaçları, her durumda çocuğun bireysel ihtiyaçları dikkate alınarak belirlenmelidir. Velayeti elinde bulundurmeyen ebeveyn tarafından karşılanması gereken çocuğun asgari yaşam gereksinimlerini belirlemek için sabit bir tablo da uygulanabilir (bakınız: Ek 1 Nafaka Tablosu).

Çocuğun yüksek yararı ilkesi doğrultusunda, çocuğa makul düzeyde barınma, ısınma, gıda, sağlık hizmetleri, giyim, eğitim, ders dışı faaliyetler ve sosyal ve kültürel yaşam sunmak için gereken çocukların yaşam giderleri de dikkate alınmalıdır. Hâkim ayrıca hakkaniyet gereği her bir ebeveynin mali imkânlarını da dikkate alabilir.

b. Yoksulluk nafakası

Prensip olarak, nafaka alacaklısının ihtiyaçları farklı bireysel olgulara dayanmaktadır. Eşlerin her ikisinin de kendi geçimlerini tam olarak sağlayabilecek durumda oldukları durumlarda, diğerinin desteğine başvurmalarına izin verilmeden önce kendi geçimlerini sağlamaları beklenir. Her iki tarafın maaş-

ları ve ek kazançları eşit olduğunda, yoksulluk nafkasına hükmedilemez.⁹ Öte yandan, alacaklının asgari ücret kazanıyor olması nafaka taleplerine engel teşkil etmemektedir.¹⁰ Yargıtay içtihatlarına göre, yerel mahkemelerin alacaklının iş ve maaş ödemelerini düzenli ve istikrarlı olup olmadığını ve bu maaşın yoksulluğu önlemek için yeterli mali güvence sağlayıp sağlamadığını araştırması gerekmektedir.¹¹ Alacaklı kısa süre önce işe girmiş ancak istifa etmişse, hâkim ayrıca bu tür bir işten ayrılmanın nedenlerini de incelemeli ve dikkate almalıdır.¹²

Mali özerklik, ortalama yaşam giderlerini karşılamaya yetecek kadar ödeme sağlayan makul bir istihdamı içermeli ve aynı zamanda gerçekçi bir şekilde, iş bulma imkânı sunan bir eğitim ve/veya meslek sahibi olmayı gerektirmelidir. İş bulma fırsatlarıyla ilgili olarak, özellikle kadınlar için sürdürülebilir istihdamı engelleyebilecek bölgesel sosyal normlar ve ayrıca çocuk bakım hizmetlerinin eksikliği ve bu tür hizmetlere erişimdeki zorluklar da dikkate alınmalıdır.

Eski eşin muhtaç duruma düşmesini önlemek için bu miktarın her durumda en azından asgari yaşam gereksinimlerini (konut, ısınma, gıda, giyim, sağlık giderleri, ev giderleri, ulaşım ücretleri gibi) içermesi gerekmektedir. Bu tür ihtiyaçların asgari tutarının belirlenmesinde TÜRK-İŞ tarafından aylık olarak açıklanan rakamlar¹³ dikkate alınabilir.¹⁴ Yoksulluk nafkası miktarının hesaplanmasında esas olan, eşlerin evliliğin sona ermesinden sonraki kazançları ve mali durumlarıdır. Geçim giderleri, eşlerin mevcut mali durumlarına ve alacaklı eşin ikamet ettiği yere göre değişmektedir.

Sadece kendi yaşam ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamayanlar muhtaç kabul edilir. Kendi geçimini “tam olarak” sağlayamama koşuluna vurgu yapıl-

⁹ Yarg. 2. HD., 08.04.2021 T., 2020/6844 E., 2021/2839 K.; Yarg. 2. HD., 13.01.2015, 2014/16284 E., 2015/2017 K.; Yarg. 2. HD., 15.01.2019 T., 2018/7015 E., 2019/196 K.; YARG. 2. HD.

¹⁰ YHGK., 24.12.2014 T., 2013/2-1364 E., 2014/1082 K.; Yarg. 2. HD., 09.09.2015 T., 2015/13148 E., 2015/15299 K.; Yarg. 2. HD., 27.10.2021 T., 2021/6339 E., 20217791 K.

¹¹ Yarg. 2. HD., 03.02.2020 T., 2019/7630 E., 2020/700 K.; Yarg. 2. HD., 13.10.2020 T., 2019/7936 E., 2020/4655 K.

¹² Yarg. 2. HD., 11.02.2019 T., 2019/223 E., 2019/849 K.

¹³ TÜRK-İŞ olarak bilinen Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye’deki dört büyük ulusal işçi sendikası konfederasyonundan biridir.

¹⁴ Aralık 2022 için açıklanan evli olmayan ve çalışan bir kişinin aylık asgari harcama tutarı 10.610 TL, aylık beslenme gideri ise yetişkin erkekler için 2.451,55 TL, yetişkin kadınlar için 1.951,20 TL’dir, <https://www.turkis.org.tr/aralik-2022-acilik-ve-yoksulluk-siniri/>

malıdır. Maddi geliri olan ancak yine de kendisinin ve varsa kendisiyle birlikte yaşayan çocuklarının ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamadığı düşünülen bir eş de nafaka almaya hak kazanmalıdır. Ayrıca yaşlılık, ağır hastalık, engellilik ya da iş sahibi olmayı engelleyecek derecede zihinsel kapasiteden yoksun olan bir eşin de kendi ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlü olmadığı kabul edilebilir.

3. Üçüncü adım: Nafaka tutarının hesaplanması (Bkz. Bölüm IV. Nafakanın Hesaplanması)

4. Dördüncü adım: Borçlunun nafaka ödeme gücü: Her türlü nafaka talebinin temel ön koşulu, borçlunun nafaka ödeme gücüne sahip olmasıdır.

a. Borçlunun mali durumunun ve ödeme gücünün tespiti: Borçlunun ödeme gücü incelenirken, borçlunun istihdamı ve açıklanan kazanç durumu titizlikle değerlendirilmelidir. Borçlunun çalışabilecek durumda olduğu ancak çalışmayı tercih etmediği veya açıklanan kazancın kazanılabilecek olandan açıkça düşük olduğu durumlarda varsayımsal, kurgusal bir mali durum dikkate alınabilir.¹⁵ Sağlıkla ilgili iş göremezlik, resmi hekim belgeleri ile kanıtlanmalı ve yargılama sırasında hekimin tanık beyanı alınmalıdır. Hekim belgelerinin güvenilirliği araştırılmalı ve iş göremezlik gibi önemli olgulara ilişkin belgelerin heyet raporları ile kanıtlanması istenmelidir. Borçlunun mali durumuna ilişkin yanıtıcı bilgilerin önüne geçmek için boşanma davası öncesinde veya sırasında mülkiyet haklarının devrini açıkça gösteren tapu kayıtları titizlikle değerlendirilmelidir. Aynı değerlendirme, banka kayıtları ve önemli fon transferleri için de önerilebilir.

Borçlunun sosyal ve ekonomik durumuna ilişkin yanıtıcı inceleme sonuçlarının önlenmesi amacıyla, hâkimler mümkün olduğu ölçüde kendi incelemelerini resen yapma yetkilerini kullanmalıdır. Bu nedenle hâkimler, dava dosyasına yansıyan yaşam standartlarını dikkate almalı ve tapu kayıtlarını (TAKBİS), Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtlarını, banka hesaplarını ve kredi kartlarını, araç kayıtlarını vb. araştırmalıdır. Borçlunun şirket hisseleri varsa, bu hisselerin ekonomik değeri de hâkim tarafından sorgulanmalıdır.¹⁶ Miktarın belirlenmesinde dikkate alınan davanın özellikleri, kararın gerekçesine açıkça yansıtılmalıdır.

b. Sınırlı ödeme gücü: Genel olarak, borçlunun asgari geçim düzeyi dışında yeterli imkânı sahip olmaması durumunda sınırlı ödeme gücü söz konusudur.

¹⁵ Yarg. 3. HD., 28.12.2009 T., 2009/19644 E., 2009/21196 K.; Yarg. 2. HD., 08.11.2021 T., 2021/6471 E., 2021/8232 K.

¹⁶ Yarg. 2. HD., 03.02.2020 T., 2019/7630 E., 2020/700 K.

Ödeyemezlik durumunda, borçlu farklı nafaka lehtarlarının nafaka taleplerini, örneğin tedbir nafakası ve iştirak nafakasını hiç veya tam olarak karşılayamaz. Daha önce de belirtildiği gibi, böyle bir ödeyemezlik durumunda, iştirak nafakası diğer nafaka taleplerine göre mutlak önceliğe sahiptir. Birden fazla çocuk olması durumunda, her bir çocuk için nafaka miktarı ayrı ayrı kontrol edilmelidir.

Ödeyemezlik, farklı nesnel ve öznel nedenlerden kaynaklanabilir ve bu nedenle farklı şekillerde ele alınmalı ve değerlendirilmelidir. Örneğin, kadınlar için pozitif ayrımcılık hedeflenirken, asgari ücret düzeyinde bir gelire sahip olmak tek başına nafaka bağlanmasına engel olarak görülmemektedir. Benzer şekilde, borçlunun asgari ücret düzeyinde bir gelire sahip olmasının dahi tek başına nafaka verilmesine engel teşkil etmeyeceği kabul edilmektedir.¹⁷ Benzer şekilde, hapis cezası da tek başına otomatik olarak nafaka taleplerinin reddedilmesi sonucunu doğurmamaktadır.¹⁸ Bu faktörler sadece nafaka taleplerinin miktarının belirlenmesinde kriter olarak dikkate alınabilir.

Genel olarak, nafaka borçlularına en azından ilgili yaşam koşullarında kendi geçim masraflarını karşılayabilmeleri için gerekli araçlar bırakılmalıdır (asgari geçim düzeyi). Bu, her durumda somut nafaka yükümlülüğüne göre ölçülür. Nafaka yükümlülüğü ne kadar yüksekse, nafaka borçlusunun izin verilen asgari geçim düzeyi o kadar katı bir şekilde hesaplanır. Orantılılık ilkesine göre, nafaka borçlusunun talep edilen nafakayı ödeyebilecek durumda olup olmadığı veya mali kapasitesini aşmış durumda incelenmelidir. Her durumda, borçluya bırakılacak miktar, yani asgari geçim miktarı, bu El Kitabında belirlenen kurallar çerçevesinde hâkim tarafından belirlenecektir. Kesinti adımının uygulanması, özellikle de ekonomik sürdürülebilirliği olmayan bir eş için, iştirak nafakası ve yoksulluk nafakasında, her bir vakanın kendine özgü doğası dikkate alınarak hâkim tarafından dikkatle ele alınmalıdır. Diğer durumlarda, aylık düşülebilir tutar daha yüksek olabilir.

Bu nedenle, nafaka borçlusunun yükümlü olduğu kişilere bağlı olarak, gerekli asgari geçim düzeyi ile optimal geçim düzeyi arasında bir fark olmalıdır. Bu nedenle, nafaka borçlusunun reşit olmayan çocuklar karşısındaki asgari geçim düzeyi, alacaklı eşe karşı olduğundan daha düşük olmalıdır.

¹⁷ YHGK 07.10.1998 T., 1998/2-656 E., 1998/688 K.; 26.12.2001 T., 2001/2-1158 E., 2001/1185 K.; 01.05.2002 T., 2002/2-397 E., 2002/339 K.; Yarg. 3. HD., 19.06.2013 T., 2013/8653 E., 2013/10528 K.

¹⁸ Yarg. 2. HD., 11.02.2019 T., 2019/223 E., 2019/849 K.

IV. Nafakanın hesaplanması

1. İştirak nafakasının hesaplanması

1.1. Borçlunun (velayeti elinde bulundurmayan ebeveyn) "toplam gelirinin" belirlenmesi

Gelirin hangi bileşenlerinin dikkate alınıp hangilerinin alınmayacağına dair bu adım, uygulamada en tartışmalı noktaları bir araya getirmektedir.

- Özel ve kamu sektöründe çalışan borçlular için, toplam gelir, brüt aylık maaş vergilerinin aşağıdaki şekilde düzeltilmesiyle hesaplanacaktır:
 - ☒ Sosyal güvenlik katkı paylarının ve diğer masrafların (örn. işe gidip gelme masrafları) düşülmesi,
 - ☒ Borçların düşülmesi - prensip olarak borçlar düşülebilir, ancak somut olarak hangi borçların dikkate alınacağını belirlemek mahkemenin takdirindedir.
 - ☒ Malvarlığı oluşturma borçlarının düşülmesi - nafakanın varlığını veya miktarını önemli ölçüde engelliyorsa, indirimlerin hesaplanmasında dikkate alınmamalıdır.
 - ☒ İlgili her türlü sermaye gelirin eklenmesi - iş ve diğer gelirler (örneğin kira gelirleri veya hisse karları).
- Serbest meslek sahibi borçlular için, boşanma davası açılmadan önceki son üç mali yılın mali bilançoları ve kâr-zarar hesapları kullanılabilir.

1.2 . İştirak nafakasının asgari başlangıç miktarının belirlenmesi

Bir başlangıç noktası olarak, İştirak Nafakası Tablosu nafaka miktarının asgari standardı olarak alınabilir. Aylık nafaka miktarı, ekte bulunan İştirak Nafakası Tablosuna göre, çocuğun yaşı ile nafaka ödemelerinden sorumlu olan velayeti elinde bulundurmayan ebeveynin gelirinine bağlıdır.

İştirak Nafakası Tablosunda, farklı yaşlardaki çocukların asgari ihtiyaçları için esaslar, ilgili mali yılda uygulanan net asgari ücretten başlayarak, her gelir grubu oranlarına göre belirlenir.

Tablo, her satırda belirli gelir gruplarına göre uygulanmak üzere yaş gruplarına göre asgari rakamları içermektedir. İştirak Nafakası Tablosunun 1. grubu, velayeti elinde bulundurmayan ebeveynin tabloda belirtildiği gibi daha az geliri olsa bile, her çocuğun ayda en az bu tutara hakkı olduğu kuralını yansıtarak çocuk için ödenecek mutlak asgari tutarı belirler. Soldan ilk sütun olan “nakden nafaka ödemekle yükümlü ebeveynin net geliri”, daha önce hesaplanan toplam gelirin olduğu satırı bulmak için başlangıçta kontrol edilmelidir.

Ortakdaki “yıl olarak yaş aralığı” sütunu yardımıyla ilgili çocuğun yaş grubu bulunacaktır. Daha sonra 1. satırda asgari geçim miktarına ilişkin başlangıç tutarı gösterilir.

Birden fazla çocuk olması durumunda, her çocuk için nafaka miktarı ayrı ayrı kontrol edilmelidir.

1.3 . Ödeme gücünün belirlenmesi: Asgari geçim düzeyi ve ihtiyaç kontrol miktarı

Prensip olarak, nafaka borçlularına en azından ilgili yaşam koşullarında kendi yaşam masraflarını karşılayabilecekleri kadar gelir bırakılmalıdır (asgari geçim düzeyi, Bkz. Nafaka Tablosunun son sütununun 1. satırı). Bu nedenle, öncelikle gelirlerinin asgari geçim düzeyinin üzerinde olup olmadığı kontrol edilmelidir. Bu seviye, toplam gelirden asgari aylık iştirak nafakası¹⁹ düşülerek hesaplanacaktır.

- Asgari nafaka tutarı düşüldükten sonra kalan tutar, gerekli asgari geçim düzeyinden yüksekse; öncelikle asgari nafaka ödenmelidir.
- Kesintiden sonraki miktar gerekli asgari geçim düzeyinden düşükse, borçlu ebeveynin koşulları göz önüne alındığında daha fazla kazanıp kazanamayacağı dikkatli bir şekilde değerlendirilmelidir. Ancak borçlunun daha fazla kazanması fiilen ve somut olarak mümkün değilse, borçluya asgari geçim düzeyi sağlanmalıdır. Ardından, bir sonraki adımda açıklanacağı gibi orana dayalı bir kesinti yapılır.

Bu El Kitabında ve Ek İştirak Nafakası Tablosunda velayeti elinde bulundurmayan ebeveyn için asgari geçim düzeyleri, ilgili mali dönemde uygulanan net asgari ücret esas alınarak belirlenmiştir.

¹⁹ İştirak Nafakası Tablosu kullanılarak bir önceki adımda hesaplandığı gibi.

İştirak Nafakası Tablosu, 1. satırdaki asgari geçim düzeyi ile tablonun son sütununda yer alan sonraki satırlardaki ihtiyaç kontrol tutarı arasında ayırım yapmaktadır. Grup 2'den itibaren nafaka borçlusunun ihtiyaç kontrol tutarı, borçlu ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklar arasında dengeli bir dağılım sağlamayı amaçlamaktadır. Bu nedenle, önceden belirlenmiş asgari geçim düzeyleri ile aynı değildir. Borçlunun diğer nafaka yükümlülükleri dikkate alındığında, miktar bu kontrol miktarının altına düşerse, bir önceki alt grubun tablo miktarı uygulanacaktır.

1.4 . Optimal miktarın belirlenmesi

Tabloyu bir başlangıç noktası olarak aldıktan sonra, çocuğun yüksek yararı doğrultusunda yetiştirilmesi için ihtiyaç duyulacak varsayımsal aylık tutarı içeren optimal bir tutarın belirlenmesi için, çocuğun ve ebeveynlerin somut durumu dikkate alınmalıdır. Bu anlamda, aylık nafaka miktarı çocuğun ika-met yerine ve talepte bulunan ebeveynin toplam gelirine de bağlı olacaktır. Bu hesaplama adımı atıldığı takdirde, sadece tabloda gösterilen asgari miktarlar dikkate alınacaktır ve bu da somut olayda çocuğun yüksek yararı-na uygun olmayabilir.

Optimal tutarın ödenmesi, velayeti elinde bulundurmeyen ebeveynin ödeme gücüne bağlıdır. Nafaka borçlusunun asgari geçim düzeyi dikkate alındığında, borçlu İştirak Nafakası Tablosunda önceden belirlenmiş olan asgari tutardan daha fazlasını ödeyebilecek durumda ise, optimal nafaka tutarını ödemelidir. Borçlu tarafından optimal nafaka miktarının tamamı sağlanamı-yorsa, optimal miktardan adil bir kesinti yapılmalıdır.

1.5 . Ödeyemezlik Durumları

Ödeyemezlik durumları, hesaplanan ilgili gelirin nafaka ödemekle yükümlü kişinin ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli olmadığı durumlardan birini veya her ikisini de ifade edebilir. Ödeyemezlik durumlarında, nafaka borçlusunun asgari geçim düzeyi düşüldükten sonra kalan miktar, nafaka alacaklıları ara-sında ilgili girdi miktarları oranında dağıtılacaktır.

Daha önce de belirtildiği üzere, nafaka düzenlemeleri iştirak nafakasının mut-lak önceliği ilkesine göre yönlendirilmelidir.

Ödeyemezlik durumunda: Çalışan babanın (B) net geliri: 20.000 TL, - genel eğitim çağında -16 yaşında (Ç1), 7 yaşında (Ç2) ve 5 yaşında (Ç3) bakmakla yükümlü olunan üç çocuk için nafaka.

Çocuklar, geliri (B)'den daha düşük veya (B)'ye eşit olan ve velayet sahibi ebeveyn olan anne (A) ile yaşamaktadır. (A) yoksulluk nafakası almamaktadır.

Başlangıç noktası olarak Nafaka Tablosunun ilk satırındaki, çocukların yaşlarına göre asgari nafaka miktarları hesaplamada esas alınmalıdır.

₺ 4,498.00	₺ 5,166.00	₺ 6,051.00
------------	------------	------------

B için gereken asgari geçim düzeyi		13.162 TL
Dağıtılacak miktar	20.000 TL – 13.162 TL	= 6.838 TL
Nafaka Tablosuna göre iştirak nafakası alması gereken çocuklar için tabloda denk gelen miktarlar:		
Ç 1	6.051 TL	
Ç 2	5.166 TL	
Ç 3	4.498 TL	
Toplam	= 15.715 TL	
Ödenecek Nafaka Miktarları için Hesaplama		
Ç 1	[Ç1 için tabloda denk gelen miktar] x [dağıtılacak miktar] / [toplam dağıtılacak miktar] (6.051 TL x 6.838 TL) / 15.715 TL	= 2632,94 TL
Ç 2	[Ç2 için tabloda denk gelen miktar] x [dağıtılacak miktar] / [toplam dağıtılacak miktar] (5.166 TL x 6.838 TL) / 15.715 TL	= 2247,85 TL
Ç 3	[Ç3 için tabloda denk gelen miktar] x [dağıtılacak miktar] / [toplam dağıtılacak miktar] (4.498 TL x 6.838 TL) / 15.715 TL	= 1957,19 TL

2. Yoksulluk nafakasının hesaplanması (süre değerlendirmesi dâhil)

2.1. Alacaklının asgari yaşam gereksinimlerinin hesaplanması

Alacaklının asgari yaşam gereksinimleri, (i) ihtiyaçların somut olarak değerlendirilmesi temelinde veya (ii) önceden belirlenmiş miktarlara göre ihtiyaçların değerlendirilmesi temelinde hesaplanabilir.

Dikkate alınması gereken ihtiyaçlar, yalnızca borçlunun nafaka ödeme gücünün sınırları dâhilinde, alacaklının yoksulluğunu önleyecek şekilde asgari ve uygun ortalama yaşam standartlarını sağlayan ihtiyaçlardır. Evlilik süresince sahip olunan ve malvarlığı birikimine veya lükse ait olanlar, alacaklının ihtiyaçları hesaplanırken dikkate alınmaz.

2.2. Yoksulluk nafakası miktarı kriterleri

Tarafların mali ihtiyaçları,

- ☒ Eşlerin hem sermaye hem de gelir olarak tahmini veya öngörülebilir varlıkları,
- ☒ Eşlerin yaşı ve sağlık durumu,
- ☒ Evlilik süresi,
- ☒ Evlilik süresince görev paylaşımı,
- ☒ Tarafların evliliklerini yürütme biçimlerinden kaynaklanan ekonomik dezavantaj (örneğin, eşin çocuklara bakmak için kariyerini bırakması veya kendi kariyerinin aleyhine eşinin kariyerini tercih etmesi),
- ☒ Mesleki nitelikler ve uğraşlar,
- ☒ Velayet sahibi ebeveyn ile yaşayan çocukların parasal ihtiyaçlarının/giderlerinin artma olasılığı,
- ☒ Özel gereksinimli bir çocuk bulunması.

2.3. Ödeme şekli ve süresi

Davanın özellikleri kapsamında süresiz yoksulluk nafakası verilmesi adil olmayan bir sonuç olarak görülürse, belirli bir süreyle sınırlı aylık ödemeler şeklinde nafaka veya toplu nafaka kararı verilmelidir. Bunlar, evliliğin az

sürdüğü ve bakmakla yükümlü olunan küçük çocukların bulunmadığı ya da alacaklının eğitim durumu ile mevcut ve muhtemel mesleki kariyerinin kendi ekonomik ihtiyaçlarını karşılamasına izin verdiği durumlarda söz konusu olabilir. Borçlunun ekonomik durumunun elvermesi ve boşanma davasında tarafların kusur iddiaları gibi olgular ışığında eşler arasındaki kişisel ilişkinin husumet boyutuna ulaştığının açıkça anlaşılması hâlinde de, tarafların sürekli karşı karşıya gelmelerini önlemek amacıyla toptan ödeme şeklinde nafakaya hükmedilmesi önerilebilir.

Yukarıdaki liste arasından uygulanabilir kriterler belirlenirken; bir yandan çocuğun refahı, gelişimi ve güvenliği için en iyi sonuçların teşvik edilmesine diğer yandan da her iki ebeveynle de olumlu ilişkileri geliştirecek bir düzenleme oluşturulmasına dikkat edilmelidir.²⁰

V. Türk boşanma davalarında tazminat talepleri

1. Tazminat Taleplerinin Türleri

Türk hukukuna göre nafaka ve tazminat talepleri doğası itibarıyla ayrıdır ve birbirinin yanı sıra talep edilebilirler. Kanunen doğrudan boşanmadan kaynaklanan maddi tazminat taleplerine izin verilmektedir (TMK m. 174/1). Boşanmanın neden olduğu kişilik hakları ihlallerine bağlı duygusal kayıplara ilişkin manevi tazminat talepleri de kanunla düzenlenmiştir (TMK m. 174/2).

1.1. Maddi Tazminat

Boşanma nedeniyle uğranılan mevcut ve ileriye dönük menfaat kayıpları tazmin edilebilir (TMK m. 174). Kanun, “boşanma yüzünden eşlerden birinin mevcut veya muhtemel menfaatleri/çıkarları zedelendiği/ihlal edildiği takdirde” maddi tazminat taleplerine izin vermektedir. Bu muğlak kavramlar kullanılmışsa da yürütülen mantık, boşanma nedeniyle doğacak masrafların tahmini değerini dâhil etmektir. Eşlerden birinin kusuru diğerinden daha fazla ise maddi tazminata hükmedilir, yani eşler mahkemece “eşit kusurlu” bulunursa tazminata hükmedilemez.

Tazminat kural olarak toplu ödenmektedir. Boşanmaya ilişkin maddi tazminat, somut mal zararı ile ilgili olmaması ve doğası gereği muğlak olması

²⁰ Bu öneriler zararlı olarak algılanmamalı ve hâkimin takdir yetkisi, alacaklı eşin yaşı, sürdürülebilir ve yeterli düzeyde ekonomik bağımsızlık beklentisi gibi somut olayın özellikleri çerçevesinde etkin bir şekilde kullanılarak uygulanmalıdır.

nedeniyle özellikle “uygun” bir ödeme olarak nitelendirilmektedir. Söz konusu maddi tazminat talepleri de uğranılan zararın somut ve kesin olarak tahminine tabi değildir.

1.2. Manevi Tazminat

Eşler, boşanmanın neden olduğu kişilik hakkı ihlallerine bağlı duygusal kayıplara ilişkin manevi tazminat talep edebilir (TMK m. 174/2).

Tazminat ödemesi yalnızca para ödemesi şeklinde olabilir (TMK m. 174/2) ve toplu olarak yapılır. Manevi tazminat, somut olmayan niteliğine uygun olarak özellikle yapılması gereken “uygun” bir ödeme olarak tanımlanmaktadır.

2. Hukuki Yorum

Tazminata resen, yani taraf talebi olmaksızın karar verilemez.

Evliliğin sona ermesinde eşlerin eşit veya ortak kusurlu oldukları tespit edilirse, her ikisine de tazminat ödenmesi mümkün değildir. Tazminat kararlarında ve değerlendirme sürecinde dikkate alınan hususlar, kararın hukuki gerekçesine yansıtılmalıdır.

Tazminata hükmedilirken Yargıtay içtihadında belirtilen kriterler dikkate alınmalıdır. Bu konuda, aşağıdakiler göz önünde bulundurulmalıdır:

- ☒ ■ Yaş,
- ☒ ■ Eğitim seviyesi,
- ☒ ■ Meslek, eşlerin hâlihazırda çalışıp çalışmadığı,
- ☒ ■ İşsiz iseler gelecekte iş bulma olasılıkları,
- ☒ ■ Sosyal güvenlik durumu,
- ☒ ■ Sosyal ve ekonomik yaşam,
- ☒ ■ Evlilik süresi,
- ☒ ■ Müşterek ve diğer çocukların sayısı ve çocukların yaşları,
- ☒ ■ Paranın satın alma gücü,
- ☒ ■ Eşlerin kusur dağılımları.

Tazminatın, boşanma kararı verildikten sonra, ayrı bir yargılamada talep edilmesi hâlinde (TMK m. 178 uyarınca) boşanma kararındaki kusurun dağılımı ve derecesi davaya bakan hâkimi bağlar. Bu durumda, tazminat talebi için yeni gerçeklerin toplanması ve bunlara itibar edilmesi mümkün değildir.

Yabancı bir mahkeme tarafından verilen boşanma kararının tanınması hâlinde, karardaki kusur tespitleri de kesin ve bağlayıcıdır.

■ Yabancı mahkemeler tarafından verilen boşanma kararında da tazminata hükmedilmesi hâlinde bu kararın tanınması ve tenfizi yoluyla Türkiye’de tazminat talebinde bulunulabilir (Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun/MÖHUK) m. 50). Yabancı mahkemelerde verilen boşanma kararının ardından Türk mahkemelerinde açılan tazminat davalarında, yabancı boşanma kararı eşlerin boşanma ile ilgili kusur durumlarına ilişkin tespitler içeriyorsa, bu tespitler kesin delil veya kesin hüküm niteliğindedir (MÖHUK m. 58). Diğer bir ifadeyle, yabancı yetkili makamlar tarafından verilen boşanma kararındaki kusur tespitleri, kesin delil veya kesin hüküm olarak kabul edilmelidir. Türk milletlerarası özel hukukunun genel kuralları uyarınca, tazminat taleplerine ilişkin herhangi bir inceleme içermeyen tanınmış yabancı boşanma kararları, bu talepler bakımından kesin hüküm teşkil etmez. Buna karşın Yargıtayın uygulaması bunun tam tersidir. Mahkeme, herhangi bir kusur veya tazminat değerlendirmesi içermeyen yabancı boşanma kararlarını bu konularda kesin hüküm olarak değerlendirmektedir.

■ Boşanan eşlerden birinin yabancı bir mahkeme kararıyla bu kararın Türkiye’de tanınmasını istemesi, diğer eşin ise Türk mahkemelerinden boşanma ve tazminat talebinde bulunması durumunda tazminat talepleri, bu davalardan hangisinin önce karara bağlandığı göz önünde bulundurulurken ele alınmalıdır. Tanıma kararı boşanma kararından önce verilmiş ise tarafların boşanması yabancı mahkeme kararının kesinleştiği tarihten itibaren hüküm ifade eder (MÖHUK m. 58). Dolayısıyla mevcut boşanma davası da esastan yoksun hale gelecektir. İhtilaf konusu olmayan bu tür bir boşanma davasında, boşanmanın nafaka ve tazminat gibi fer’i sonuçlarına ilişkin bir değerlendirme yapılmamalıdır.

■ Diğer yandan, boşanma kararı tanıma kararından önce kesinleşmişse ve her iki dava da konu, taraflar ve hukuki gerekçeler bakımından aynı ise tanıma davasının esastan yoksun olduğu kabul edilmelidir.

Tazminatlar Türk Lirası olarak ödenir (TBK m. 99). Eşler arasında uzlaşma olmadığı takdirde, mahkemeden dövizle ödeme talep edilemez. Döviz cinsinden sunulan bir talep söz konusu ise, talebin Türk Lirası karşılığına

tekabül eden bir rakam üzerinden değerlendirilmesi gerekmektedir. Diğer yandan, talep herhangi bir para birimi içermiyorsa, bu talebe ilişkin açıklama talep edilmeden tazminata hükmedilmemelidir.

Tazminat taleplerine ek olarak faiz de talep edilebilir. Hâkim, talep olmaksızın faize hükmetmemelidir. Diğer yandan bir faiz talebi söz konusu ise, bu konuda karar verilmelidir.

■ Boşanma davasıyla hükmedilen tazminata, boşanma kararının kesinleşmesinden sonra kanuni faiz tahakkuk ettirilecektir. Dava tarihinden itibaren faiz tahakkuk ettirilmemelidir. Öte yandan tazminat, boşanma kararı verildikten sonra bir yıl içinde bağımsız bir davaya konu olursa (TMK m. 178), talep edilen faiz dava tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Miktar belirlenirken, çekişmeli boşanma davasının sonuçlanması için harcanan ortalama süre dikkate alınmalıdır. Bu nedenle, yargılamanın kesinleşmesi sırasında paranın olası değer kaybını telafi etmek için, faiz oranlarıyla bile telafi edilemeyecek paranın değer kaybını önleyecek miktarlara hükmedilmesi tavsiye edilmektedir.

Eşler, yalnızca anlaşmalı boşanmada yukarıdaki kurallara bağlı kalmaksızın hukukun genel ilkeleri çerçevesinde tazminat anlaşmalarına yer vermekte serbesttirler.

2.1. Maddi Tazminat Miktarının Belirlenmesi

Boşanma nedeniyle mevcut ve beklenen menfaat kayıpları tazmin edilebilir (TMK m. 174/1). Bu nedenle mevcut ve beklenen hak kayıplarına ilişkin bu muğlak kavramlara bağlı olarak maddi tazminat miktarının belirlenmesinde "uygun" bir ödeme yapılmasına izin verilmektedir. Özellikle boşanmayla nedensellik bağı kurulamayan menfaat kayıpları kapsama dâhil edilmemelidir.

'Mevcut menfaatler' değerlendirilirken, evlilik süresince yararlanılan menfaatlerin kaybı, zarara tekabül eden olgu olarak kabul edilmektedir.

Buna karşılık, 'beklenen menfaat' kayıplarının belirlenmesinde, sadece boşanmayla nedensellik bağı kurulabilecek menfaatler dikkate alınmalıdır. Bu belirsiz kavramın kapsamı, geniş olarak yorumlanmamalıdır.

Ayrıca tazminat miktarının üst sınırının belirlenmesinde borçlunun ödeme gücü de dikkate alınmalıdır.

Evlilik hediyesi olarak verilen ziynet eşyalarının iadesi, düğün masrafları veya eşler arasındaki sözleşme ilişkisinden doğan alacakların iadesi gibi zarar türleri, maddi tazminat talepleri kapsamında dava konusu olamaz.

- Bizatihi maddi tazminat talebi olup olmadığını belirlemek için ön inceleme aşamasında tazminat talebinin içeriğinin açıklanması talep edilmelidir.
- Yargılamanın dilekçe teatisi aşamasından sonra sunulan zamansız iddialarla ilgili olarak, mahkeme kesin hüküm kararlarından kaçınılmalı ve iddianın “reddine” karar vermemeli, bunun yerine “ karar verilmesine yer olmadığına” karar vermelidir.

2.2. Maddi Tazminatın Ödenme Yöntemi

Maddi tazminatın toptan veya irat şeklinde ödenmesine karar verilebilir (TMK m. 176/1). Tazminat miktarının yüksek olduğu istisnai durumlarda, ödeme kolaylığı sağlamak adına irat şeklinde ödeme tercih edilebilir.

2.3. Manevi Tazminat Miktarının Belirlenmesi

Manevi zararların tazminat miktarının kesin olarak belirlenmesi, uğranılan manevi zararların bu şekilde tespit edilememesi nedeniyle mümkün değildir. Hâkim, somut olayın özellikleri kapsamında tarafların sunduğu delilleri değerlendirerek hakkaniyet ve kendi takdiri çerçevesinde tazminat miktarını belirlemelidir (TMK m. 4).

Manevi tazminatın bölünemeyen niteliği dolayısıyla miktarın artırılmasına yönelik düzeltme talepleri reddedilmektedir.

Hâkim, evliliğin sona ermesine neden olan kusurlu hareketlerden kaynaklanan kişilik hakları ihlalinin değerlendirilmeli ve her bir davada manevi tazminatı ayrı olarak belirlemelidir.

Hâkim somut olayda hangi kişilik hakkının ihlal edildiğini ve bu ihlalin ağırlığını tespit etmelidir. İhlalin ağırlığının belirlenmesinde saldırının yöntemi, şiddeti ve sıklığı da belirleyicidir.

Ayrıca, lehine tazminata hükmedilecek eşin uğradığı subjektif manevi zararın derecesi de dikkate alınmalıdır.

Yargıtay uygulaması doğrultusunda, manevi tazminatın belirlenmesinde hâkimin hem borçlu hem de alacaklı eşi ilişkin kriterleri dikkate alması beklenmektedir. Her iki eşin de ekonomik ve sosyal durumu ile boşanmadaki kusur derecesi dikkate alınmalıdır.

Zarar gören eşin kusur teşkil eden davranışları tazminatta indirim esas teşkil edebilir. Diğer yandan, boşanmaya yol açan olaylarda zarar gören eşin

herhangi bir kusurunun bulunmaması, diğere bir ifadeyle diğere eşin tam kusurlu bulunması, tazminat miktarının artmasına neden olabilir.

Manevi zararlara ilişkin tazminat bir zenginleşme aracı olmamalıdır. Bu bakımdan, manevi tazminatın uzlaşma yoluyla bir zenginleşme aracına dönüştürülmesine müsamaha gösterilmemelidir. Hâkimin tazminata ilişkin tespiti makul bir miktar teşkil etmelidir.²¹

Miktarın belirlenmesinde borçlu eşin mali durumu da dikkate alınmaktadır. Bu itibarla yükümlü tarafı zor durumda bırakacak miktarlara hükmedilmemelidir. Diğere yandan, zarar gören tarafın ekonomik durumu, miktarın belirlenmesinde birincil kriter değildir.

2.4. Manevi Tazminatın Ödenme Yöntemi

Boşanmada manevi tazminat, her zaman toplu para ödenmesi şeklindedir; irat şeklinde verilemez. (TMK m. 176/2).

Manevi tazminat 'uygun miktarda para' olarak ödenir (TMK m. 174/2). Bu nedenle farklı yöntemlerle manevi tazminata hükmedilemez. Manevi tazminat bakımından aynı tazminat/mal tazminatı söz konusu olamaz.

Anlaşmalı boşanmalarda, TMK m. 184/b.5'te öngörülen sınırlar içinde, eşlerin anlaşmalı boşanma protokolünde aynı veya nakdi ödeme dışındaki alternatif tazminat yöntemleri üzerinde anlaşmalarına izin verilmelidir.

²¹ İBK 1966, 22.06.1966, 7/7.

EK-1: 2024 yılı için İştirak Nafakası Tablosu

Çocukların ihtiyaçları, sabit götürü tablo oranlarına göre belirlenebilir.²²

Bu sabit miktarlar, tablonun ilk satırında “yıl cinsinden yaş dönemleri” başlığı altında yer almaktadır. Bu miktarlar, borçlu ebeveynin toplam geliri doğrultusunda tablonun başlangıç noktasıdır.

İlk satır (ve yalnızca ilk satır) ayrıca borçlunun asgari geçim düzeyini de tanımlamaktadır (borçlunun ilgili yaşam durumunda kendi yaşam giderlerini karşılamak için gerekli imkân miktarı). Diğer yandan, 2. seviyeden itibaren tüm seviyeler, ihtiyaç kontrol miktarına atıfta bulunmaktadır. Bu miktarlar, borçlu ile bakmakla yükümlü olunan çocuklar arasında dengeli bir dağılımın sağlanması amaçlanmaktadır. Bu nedenle, hesaplama tablosuna esas teşkil etmek üzere farklı yaşlardaki çocukların asgari ihtiyaçlarını karşılayacak miktarlar dikkate alınmalıdır.

Ayrıca, en düşük geliri belirlemek için başlangıç noktasını ve bireysel seviyelerin sonraki aşamaları da göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo, bir çocuğun aylık asgari nafaka ihtiyacını belirtmektedir. Belirtilen ihtiyaçların miktarı her zaman ödeme tutarıyla aynı değildir; bazen, örneğin ödeyemezlik durumlarında, bazı ayarlamalar yapılması gerekmektedir.

Aylık iştirak nafakası miktarı, çocuğun yaşına ve aynı zamanda nafaka ödemekle yükümlü olan velayeti elinde bulundurmeyen anne veya babanın gelirine bağlıdır.

Ödeme miktarı, tabloda ilgili yaş grubu için denk gelen asgari nafakanın yüzdesi olarak da belirlenebilir, diğer bir ifadeyle asgari nafakanın belirli bir yüzdesi, örneğin % 110 veya 120 esas alınır.

²² Düsseldorf Tablosu, iştirak nafakasını hesaplamak için bir kılavuz olarak görülmelidir. 1962’de Düsseldorf Bölge Yüksek Mahkemesi tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Son düzenleme, 01.01.2023 tarihinden itibaren olan dönem için 30.11.2022 tarihinde Düsseldorf Bölge Yüksek Mahkemesi tarafından yayımlanmıştır. 1 Ocak 2016’dan bu yana, reşit olmayan bir çocuğun asgari nafaka ihtiyacı doğrudan reşit olmayan çocuğun vergiden muaf maddi geçim asgarisine dayanmaktadır. Alman Federal Hükümeti, her iki yılda bir yetişkinler ve çocuklar için vergiden muaf maddi geçim asgarisi hakkında bir rapor sunmaktadır. En son 02.11.2022 tarihli 14. asgari geçim raporu sunulmuştur. Her yaş dönemi için asgari geçim düzeyinin somut miktarı, Federal Adalet ve Tüketiciyi Koruma Bakanlığı tarafından, şu anda 5’incisi mevcut olan Asgari Nafaka Yönetmeliği (“Mindestunterhaltsverordnung”) ile genellikle iki yılda bir yeniden belirlenmelidir. Asgari Nafaka Yönetmeliğinde Değişiklik Yapan 30.11.2022 tarihli Beşinci Yönetmelik için bağlantı: BMJ | Unterhaltsrecht | Fünfte Verordnung zur Änderung der Mindestunterhaltsverordnung.

Yüzde durumunda, Alman mahkemeleri bunları iştirak nafakası için "dinamik" hak tanımını oluşturarak kullanmaktadır, ör. *"Davalı, x doğumlu C çocuğuna, çocuğun annesine, çocuğun ilgili yaş gurubuna göre geçerli Düsseldorf Tablosunda belirtilen asgari ihtiyaçların %x'i tutarında aylık iştirak nafakasını her ayın ilk günü nakden ödemekle yükümlüdür."*

Nafaka tutarı, bir sonraki satıra geçerek (çocuklar için 1. satırdaki maddi asgari geçim düzeyi değişirse) veya bir sonraki sütuna geçerek (çocuk tablonun bir sonraki yaş düzeyine ulaşırsa), yeni yargısal tadilatlarla ve prosedürlere gerek kalmadan dinamik bir şekilde otomatik olarak ayarlanacaktır. Ancak, ödeme yapan anne veya babanın gelir durumunun değişmesi hâlinde yeni bir dava açılması gerekecektir. Alman hukukundaki yeni bir dava-ya gerek kalmadan mahkemelere verilen bu dinamik düzenleme yetkisinin, hem aile mahkemelerine hem de icra dairelerine verilmesi için ilgili mevzuat değişikliğinin yapılması önerilmektedir.

Reşit olan çocuklar için dinamik nafaka kararı verilemez. Onlar için statik hak tanımını geçerli olmaya devam edecektir. Koşullar değiştiği takdirde hak tanımını, değişiklik için yasal işlem yoluyla düzenlenmelidir.

Ekte, 2023 yılı çocuklar için asgari geçim miktarını içeren İştirak Nafakası Tablosu yer almaktadır.

30.11.2022 Tarihinde Yayınlanan Düsseldorf Tablosunun 01.01.2024 Tarihi İtibariyle Dinamiklerini Temel Alan Örnek Nafaka Tablosu									
Hesaplama örneğidir. Doğrulukla ilgili sorumluluk kabul edilmemektedir. Özellikle münferit davalarda diğer hesaplamalar kullanılabilir.									
BAZ FAKTÖR: Nakden nafaka ödemekle yükümlü (velayeti elinde bulundurmayan) anne veya babanın düzeltilmiş net geliri		1000							
BAZ FAKTÖR: Nakden nafaka ödemekle yükümlü (velayeti elinde bulundurmayan) anne veya babanın düzeltilmiş net geliri		100							
A. İştirak nafakası									
	Nafaka ödemekle yükümlü ebeveynin düzeltilmiş net geliri nakden (velayeti bulunmayan ebeveyn)	Yılı olarak yaş aşamaları			Yüzdde oran	İhtiyaç kontrolü (miktar)			
		0 - 5	6 - 11	12 - 17			18+		
Tüm tutarlar TL cinsindedir		0.23	0.26	0.31	0.33				
1	₺ 17,002.00	₺ 3,910.46	₺ 4,492.11	₺ 5,261.67	₺ 5,619.61	100	₺ 14,739.00 (necessary minimum subsistence level)		
2	₺ 17,003.00	₺ 4,106.00	₺ 4,717.00	₺ 5,525.00	₺ 5,901.00	105	₺ 12,962.00		
3	₺ 18,003.00	₺ 4,302.00	₺ 4,942.00	₺ 5,788.00	₺ 6,182.00	110	₺ 13,062.00		
4	₺ 19,003.00	₺ 4,498.00	₺ 5,166.00	₺ 6,051.00	₺ 6,463.00	115	₺ 13,162.00		
5	₺ 20,003.00	₺ 4,693.00	₺ 5,391.00	₺ 6,315.00	₺ 6,744.00	120	₺ 13,262.00		
6	₺ 21,003.00	₺ 5,006.00	₺ 5,750.00	₺ 6,735.00	₺ 7,194.00	128	₺ 13,362.00		
7	₺ 22,003.00	₺ 5,319.00	₺ 6,110.00	₺ 7,156.00	₺ 7,643.00	136	₺ 13,462.00		
8	₺ 23,003.00	₺ 5,632.00	₺ 6,469.00	₺ 7,577.00	₺ 8,093.00	144	₺ 13,562.00		
9	₺ 24,003.00	₺ 5,944.00	₺ 6,829.00	₺ 7,998.00	₺ 8,542.00	152	₺ 13,662.00		
10	₺ 25,003.00	₺ 6,257.00	₺ 7,188.00	₺ 8,419.00	₺ 8,992.00	160	₺ 13,762.00		
11	₺ 26,003.00	₺ 6,570.00	₺ 7,547.00	₺ 8,840.00	₺ 9,441.00	168	₺ 14,062.00		
12	₺ 27,003.00	₺ 6,883.00	₺ 7,907.00	₺ 9,261.00	₺ 9,891.00	176	₺ 14,462.00		
13	₺ 28,003.00	₺ 7,196.00	₺ 8,266.00	₺ 9,682.00	₺ 10,341.00	184	₺ 14,962.00		
14	₺ 29,003.00	₺ 7,509.00	₺ 8,625.00	₺ 10,103.00	₺ 10,790.00	192	₺ 15,562.00		
15	₺ 30,003.00	₺ 7,821.00	₺ 8,985.00	₺ 10,524.00	₺ 11,240.00	200	₺ 16,262.00		

EK-2: Sözlük

☒ ■ Düzeltilmiş net gelir:

- ☒ ■ **Özel sektör ve kamu sektörü çalışanları için:** Aşağıdakilerin aylık brüt maaştan düşülmesiyle hesaplanan gelir: Vergiler, sosyal güvenlik katkıları ve diğer giderler. Ayrıca, işe gidip gelme masrafları gibi işle ilgili masraflar da düşülebilir. Sabit oranda ek yasal kesintiler dahil edilebilir (örneğin iş giderleri). Bayram ikramiyesi gibi her türlü iş ikramiyesi, örneğin kira gelirleri veya hisse kârları, diğer gelirler gibi dikkate alınmalıdır.
- ☒ ■ **Serbest meslek sahipleri için:** Vergi kesintilerinden sonra kalan net gelir.
- ☒ ■ **Her iki eşin toplam geliri:** Münferit durumda her iki eşin toplam geliri bir araya getirilir, bu da evlilikteki yaşam standardını gösterir, ör. genellikle evlilik sırasında elde edilen ve vergi düşüldükten sonraki maaş.
- ☒ ■ **Toplam gelir:** Düzeltilmiş net gelir (gelir eksi giderler ve borçlar) artı ilgili sermaye gelirine eşittir.
- ☒ ■ **Asgari geçim miktarı:** Sosyal yardım, yeterli yaşam standardı ve eğitim hakkından temel düzeyde yararlanmayı korumak için asgari bir varoluş düzeyini temin edecek para miktarı.
- ☒ ■ **Sermaye geliri:** Belirli bir üretimden veya doğrudan çalışmadan ziyade sermayeden gelen gelir (örneğin, hisse senedi temettülerinden veya her türlü sermaye kazancından elde edilen gelir, kiralanan mülklerden yapılan kira ödemeleri).
- ☒ ■ **Borçlunun kalan geliri:** Borçlunun kalan geliri= Toplam gelir - (eksi) iştirak nafakası. Toplam gelir= düzeltilmiş net gelir (gelir eksi giderler ve borçlar) + (artı) ilgili sermaye geliri.
- ☒ ■ **Alacakla ilgili gelir:** Yoksulluk nafakası alacaklısının toplam geliri - (eksi) velayet sahibi ebeveynin çocuk için yaptığı görünmeyen giderler.
- ☒ ■ **Borçlunun kredilendirilebilir geliri:** Nafaka kanunu anlamında ilgili gelir (örneğin, lüks mallar için alınan krediler, düzeltilmiş gelirin hesaplanmasında indirimlerden hariç tutulabilir).

- **İhtiyaç kontrol miktarı:** Borçlunun gelirinin nafaka alma hakkı olan çocuklar arasında dengeli bir şekilde dağıtılmasını sağlar. İştirak nafakası tutarları düşüldükten sonra, nafaka ödemekle yükümlü kişiye, kendi gelir grubundakinden bir düşük gelir düzeyine uygun "ihtiyaç kontrol tutarı" bırakılmalıdır.

This Project is co-funded by the European Union and the Council of Europe.
Bu proje Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilen "Aile Mahkemelerinin Etkinliğinin Artırılması: Aile Üyelerinin Haklarının Daha İyİ Korunması" Ortak Projesi kapsamında hazırlanan bu Değerlendirme Raporu, kadına karşı şiddet ve ev içi şiddetin önlenmesi ve mağdurların korunması konusunda önemli bir çalışmayı temsil etmektedir. Ailenen Korunması ve Kadına Karşı şiddetin Önlenmesine Dair 6284 Sayılı Kanun'un uygulanmasında karşılaşılan zorluklara odaklanan bir çalıştayın parçası olan rapor, kadına karşı şiddeti ve ev içi şiddeti önleme amacıyla iş birliği mekanizmalarının güçlendirilmesi ve etkili hukuk yollarının sağlanması amacıyla vaka yönetiminin iyileştirilmesine odaklanmaktadır.

Raporda, Avrupa Konseyi standartlarına ve Avrupa'daki en iyi uygulamalarla karşılaştırılmalı olarak kadına karşı şiddet ve ev içi şiddetle ilgili önleyici ve koruyucu tedbirler hakkında okuyucuya genel bir bakış sunulmaktadır. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı şiddetin Önlenmesine Dair 6284 sayılı Kanun kapsamında verebilecek koruyucu ve önleyici tedbir kararlarına ilişkin temel Türk mevzuatının bir analize de yer verilmektedir. Bu alışma, ev içi şiddetin önlenmesi ve mağdurların korunması alanında daha etkili bir yaklaşımın nasıl benimsenebileceğine somut önerileriyle ışık tutarak konuya dair önemli bir kaynak olarak hizmet etmektedir.

TUR

Avrupa Birliği üye ülkeleri bilgi, kaynak ve geleceklerini birleştirmeye karar vermiştir. Bu ülkeler, birlikte, kültürel çeşitlilik, hoşgörü ve bireysel özgürlükleri korurken, istikrar, demokrasi ve sürdürülebilir kalkınma bölgesi oluşturmuşlardır. Avrupa Birliği, bu kazanımlarını ve değerlerini sınırları ötesindeki ülkeler ve insanlarla da paylaşmaya kararlıdır.

www.europa.eu

Avrupa Konseyi Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Kuruluş, Avrupa Birliği'ne üye tüm ülkeler dahil olmak üzere 46 üye ülkeden oluşmaktadır. Tüm Avrupa Konseyi üyeleri insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü korumaya yönelik Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşmenin üye ülkelerdeki uygulamasını denetler.

www.coe.int

Bu proje Avrupa Konseyi tarafından, nihai faydalanıcı Türkiye Adalet Akademisi ile birlikte yürütülmektedir.

This project is implemented by the Council of Europe together with the end beneficiary, Justice Academy of Türkiye.